Број 161. У Новом Саду, у суботу 22. јула 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Србија и Црна Гора.

Је ли потребна ван горњег наслова још и једна једина реч? Треба ли тек истраживати, шта да буде, кад је реч о Србији и Црној Гори? Та Србија и Црна Гора су две рођене сестре...

Кад ћемо моћи да кажемо: Оно што се догодило од јесени године 1897. био је само ружан сан?!

Позната је посета кнеза Николе у Београду. Но и онда, кад је српски свет одушевљено клицао, није ишло све онако, као што треба. Раскраљ Милан је из иностранства шиљао дуге и очајне брзојаве своме сину. Он га је плашио неким „задњим намерама“ кнеза Николе. И успео је већ толико, да цео програм није одржан, нити је кнез Никола обишао некоје крајеве Србије.

За озим видимо где нишки либерали на подстрекавање Генчићево шаљу молбу „краљу Милану“, да се врати у Србију.. Још је Симићева влада могла тешким напором да изради да краљ Александар оде о Ђурђеву год. 1897. на Цетиње.

И опет пријатељи Српства клицаху одушевљено, али је већ при повратку са Цетиња, краља Александра дочекао раскраљ Милан у Бечу. Он је јавно грмео, да је краљ Александар ушао већ до грла у непријатељске вигове. Он је јавно тврдио, да ће то упропастити Обреновићеву династију и да је краљ Александар већ изгубљен...

И успео је, да заплаши краља Александра. И успео да изради повратак у Србију, успео да краљ Александар повери слепо своме оцу себе и будућност Србије.

Познато је, шта је наступило после тога. Пад Симићеве владе, повратак Миланов — а одношаји између Србије и Црне Горе биваху све гори. За тим долази иван-дански атентат... Раскраљ Милан изговара још на оном месту, на ком се догодио атентат: Ово су ми учинили Пашић и Русија. Хоће ли поштедити бар Црну Гору.

Не! У оно време већ био је „пронађен“ Димитрије Крезовић; „негдашњи перјаник кнеза Николе“. Био је већ „ухваћен“ и затворен, те је раскраљ Милан имао већ „доказе“ у рукама, како је тај Крезовић, био писмоноша оној завери, коју удешава кнез Никола са радикалима против Обреновићеве династије.

Крезовић је изашао са приповеткама, којима га научише. Али се обрукао. Тада на крају парнице изведоше још три сведока: Петра Поповића Липовца, који је на суду признао, да је протеран из Црне Горе (он се у Паризу издавао за брата кнеза Николе), Петра Вукашиновића, који је проневерио 12.000 динара, који је такође протеран из Црне Горе и Николу, Светислава Милојевића, који је био због преваре затворен у Госпићу, у Софији и Херцеговини...

Ти су људи „потврдили“, како кнез Никола ради на одстрањењу Обреновићеве династије из Србије, јер за бога, он је њима отворио срце своје...

После свега тога и на основу свега тога, наступише између Србије и Црне Горе одношаји, да већ гори не могу ни бити.

За сво оно време, стајаше Црна Гора као укочена. Нити писну, нити зуби шкрипну... Немо и хладно гледаше, где се излива на њу Миланов бес. Не чу се ни једна једина реч одбране с њене стране... Беше горда да се брани, од онаких подвала, а беше сувише паметна да пооштрава спор. У оним тешким данима заштедела је Ц Гора Српству још већу и ужаснију бруку..

Кад је ово дана била великошколска омладина код краља Александра, он јој је отворено рекао: Вас су код мене сумњичили као бунтовнике и протудинастичаре и ја сам био уверен, да сте ви такви... Но сад сам провидео све...

А кога нису осумњичили код краља Александра? Све што је српско и словенско. Све што је честито и поштено. А он оста окружен шпијунима најниже врсте, оста окружен сплеткашима најгорег кова, којима је он веровао... Политика тих шпијуна и сплеткаша беше јасна: Да вежу Србији руке унутарњом политиком, а да је одвоје од Ц. Горе и сваке заједнице са балканским народима...

Је ли пала већ једном копрена? Је ли пала потпуно и сасвим? Је ли наступило у Србији друго доба?

Не могу да поправе дани, што покваре године. Напротив, често погрешке једног јединог дана, не могу да поправе године. Али — питање ово је веома просто и веома прешно.

Ми би се радовали, да је већ и ова привремена влада учинила корак у томе питању... Прилике је било. Међу члановима данашње владе има човек, министар-просвете Паја Маринковић, који је ове године у марту месецу држао предавање у београдској „грађанској касини“ о књизи и вили.*) А то своје предавање завршио је речима:

„... А ти вило бела, ти књиго српска, покрени на рад сва племена српска, полети редом све земље српске, задахни једним дахом сву браћу, нек сваки код сваког саучешћа нађе; испричај боле јадних удаљеној браћи; притеци у помоћ где помоћи треба, а пожали и утеши где утехе нема, пронеси славу мртвима и подај храброст живима.

Полети са Авале плаве на Шар-планину, на Демир Капију и Ловћен, па на Дурмитор, Требевић и Фрушку Гору и свуда кликни и испричај тешке невоље и љуте борбе Србинове, а прећути молим те што си у Србији видела и осетила, задој све твоје слатком надом, просвети неуке и затуцане, умудри занесене и здружи завађене...“

Ако у Србији није наступило само доба звучних речи, онда ћемо дочекати да видимо што пре сретније прилике између Србије и Црне Горе. Јер ако не може између те две најбратскије државе да дође до споразума, шта ли тек да се рече о савезу држава на Балкану, које су мало удаљеније једна од друге?!

*) Види 20, 21 и 23 број „Звезде.“

Нови Сад, 21. јула.

У ствари патријарха Георгија. „Србадија“ доноси вест, да се у темишварском владичанству јако ради на сазиву епархијске скупштине, која треба да

ПОДЛИСТАК.

ЊЕНОМ ВЕЛИЧАНСТВУ
КРАЉИЦИ ДРАГИ.

Не био, који сам, ако је ласкање,
— А и тешко томе, ком ласкавац треба
Ал' ја кроз облаке, тмасте, дуготрајне,
Видим румен зрачак с милостива неба;

Око Твоје главе у круну се свија,
А одатле пада на Краљеве груди,
Одатле се враћа широм Српства цела,
И ко нова зора старе наде буди.

Да не бију срца у грудима силно,
Што се каменила у свом болу дугом,
Чули бисмо можда са рајских висина
Како с' љуби Милош с Луњевицом, другом.

Краљ открива срце пред народом целим,
Каже, где је наш'о бисер своје среће, —
Па нек' почне срећа, нека почне с Њиме,
У Његовим груд'ма усахнути не ће.

Бисер лежи скривен, док не доспе горе,
Па ево се ни Ти нећеш више крити.
Ласкавац би реко: Ти си анђ'о прави.
Моји нади веле: Ти ћеш анђ'о бити;

Анђ'о који храни, анђ'о који штити,
Анђ'о, који љуби, анђ'о који крепи,
Анђ'о богодани и краљу и роду —
Ох, станите малко, моји снови лепи!

И радост заболи кад је изненада,
Тешко ј' светле слике, гледат' после таме,
Патници се боје, да их машта вара, —
Је ли, не вара нас, је ли, не вара ме?

Не био, који сам, ако је ласкање,
(Да сам ласкат' хтео, почео бих прије)
Живела нам срећно, ох Краљице Драга!
А бољи ће песник заслугама твојим
Прâви сплет да свије.

На св. Илију 1900. Змајова.

ПРИМИРЕЊЕ.

ПРИПОВЕТКА СТЕВАНА ЖЕРОМСКОГА.

„Све, што било да се догоди, нека се разбије о мене“.
Софоклов: „Цар Едип“.

На постељи под бројем 24., у тавном кутићу палате, већ неколико месеци лежао је сиромашан мужик-надничар око својих тридесет година. Над узглављем при сваком покрету болесника тандркала је стара црна табла с натписом: caries tuberculosa... Беднику одсекли ногу више колена, што је била трунула од туберкуле. Беше то мужик е врло мало земље, »кромпираш«, а син кромпирашке породице. Служио је на економији, оженио се пре три године добио је сина са свиленом косицом, — кад ал' уједаред му се разболи нога у колену и начинише се ране. Неки добар човек доведе га до вароши и предаде га у болницу.

Он се још живо сећао како су њих двоје с његовом младом ишли на таљига по јесењем вечеру, те плакали од страха и хладноће, плакали и утишавали глад натврдо обареним јајима. За тим се навукла магла, те наступио безграничан густ мрак...

На болничкој постељи мучно проведени дани, ишчезли из његове памети, оставивши за собом у животу његову безграничну пустош — само непромењива теретна туга у течају многих месеца давила му душу. Сећао се и чуда, што су их чинили с њиме: како су га купали, патили главу, провлачили у ране му неке провлаке, које су продирале до саме кости затим га узели и положили на сто, око кога стајала гомила господе упрскана крвљу... Сећао се и оног чудног, неустрашивог јунаштва свог, што га обузело било у тај мах...

До операције, под утиском нових, ужасних и одвратних призора, у дубини своје простачке душе, он је много премишљао о томе, шта се разуме под највећом на свету установом, општом болницом. После операције све се стишало под самртном устајалошћу и апатијом. Све му било хладно, а око подне и увече осећао је у глави неки терет, — све га давила каменита кугла од које струјила хладноћа према ногама; а од палца десне ноге све се ваљали за то време вали топлоте, који га опијали. Мисли, као капљице живе, сливале се с необичном

прегледи Георгијеве рачуне и да ће до те скупштине скоро доћи. „Србадија“ истиче, да су рачуни епархије темишварске средиште, око кога се крећу Георгијеве проневере. „Србадија“ износи, како је време да се већ једаред реши ствар патријарха Георгија, јер је он код народа потпуно обрукан, а исто је тако обрукан и према другим факторима. „Србадија“ истиче прославу патријарха Германа Анђелића г. 1888. Напомиње по „Гласу Истине“ од оне године, да је тада Герману Анђелићу честитао краљ и ручним писмом даље у име краљеве владе честитао је мин. председник Тиса и мин. просвете Трефор. Осим тога честитао је надвојвода Албрехт, хрватски бан и т. д. Георгију не честита нико. Он види, да је обрукан на све стране и опет не ће да иде. Време је, да се поради свим силама, како би се једаред уклонио човек, који је толико јако оштетио, не само фондове, него и углед српске цркве.

Догађаји у Србији.

Програм венчања краља Александра доносе званичне „Српске Новине“ врло опширно. Ми бележимо о томе у кратко ово. Венчање ће бити у недељу 23. јула о. г. Тога дана у зору испалиће се са тврдиње београдске 21 топовски метак, који ће огласити овај свечани дан. При поласку краљевом и његове веренице у цркву и при повратку из цркве у двор, пуцаће топови са тврдиње у размаку од 5 до 5 минута. Краљ полази из двора са својом свитом у 10½ часова у дом своје веренице. Из дома веренице ићи ће се овим редом: 1 ескадрон пука краљеве гарде, заручници, заступник и изванредни пуномоћник краљевог кума цара руског г. П. Б. Мансуров, стари сват, председник народне скупштине г. Сима Несторовић са девером, братом веренице, артиљеријским потпоручником г. Николом П. Луњевицом. Други ескадрон пука краљеве гарде. Први ађутант краљев и маршал краљевог двора. Родбина краљева. Родбина веренице. — На уласку у цркву дочекује вереницу митрополит Инокентије са епископима и свештенством, а у цркви дипломатски кор, краљева влада, краљеви и народни посланици, официрски кор, и по нарочитим позивима, који ће се разаслати: виши достојанственици, представници цивилних власти, часништво општине престоничке и позвани грађани Венчање ће се обавити тачно у 11 часова, а извршиће га митрополит Инокентије са епископима и свештенством.

Тога дана у подне биће интиман доручак, коме ће присуствовати митрополит, часници свадбени и родбина.

У вече гала ручак дипломатском кору, министрима и највишим представницима цивилних и војних власти.

24-ог у вече у седам и по часова у башти краљевог двора свечани обед краљевим и народним посланицима, часништву општине престоничке и грађанству престонице по нарочитим позивницама.

25-ог у вече у седам и по часова свечани обед официрском кору, по нарочитим позивницама, у великој сали новога двора.

Као што се види из овог распореда раскраљ Милан неће никако учествовати у сватовима.

У званичним „Српским Новинама“ изишли су ови укази: За члана државног савета постављен је Андра Николић, бивши министар просвете у радикалном кабинету с тим, да заузме своје старо место.

* * *

Јавно признање краља Александра. Званичне „Српске Новине“ доносе говор краља Александра, којим је одговорио на поздраве депутација. Из тога говора бележимо ова значајна места:

Ја сам видео, да је једна ствар, нарочито народ мучила и од које је он доста патио, а то је, што је вечито владала неизвесност. У Србији се увек питало и говорило, како не могу остати овако два краља; после се говорило: како ће да се ожени, и како ће да му буде кад дође жена. Вечито је стајао један облак и једна сумња, па и ја сам се сам питао: какав ће да буде мој будући живот.

Што је било неизвесно ових дана у земљи, за то одговорност пада на оне људе, који су стајали као моји први саветници и који су вечито говорили да све што је рађено, то је радио краљ, а што год краљ ради, да је то све добро; који су у скупштини и у свима другим приликама отворено говорили, да само оно раде и да слушају оно, што краљ наређује а друго ништа. Та одговорност пада на оне људе, који су увек гледали да мене истакну пред себе и да ме стављају на ништан.

Краљева кућа не треба да буде легло интрига, већ да краљева кућа буде краљева кућа, и да она буде свакад отворена свакоме, који је искрени пријатељ краљу и искрени патриота, а да буде затворена ласкавцима и притворицама, а политика Србије да се креће према интересима и потребама Србије.

Краљ Александар говори за тим о свом програму од год. 1897. па вели, да је тај програм добар, да не буде страначких влада и вели, да је тај програм добар, само га треба извршити на „широј и слободоумнијој“ основи Нами изгледа да ово последње стоји у противности, и да је могуће извести ил једно ил друго, ал обоје никада. Широка и слободоумна основа искључује, да у земљи не може да буде странака.

* * *

Права истина о верењу краља Александра. Службене новине доносе, како је текло верење, и у том разлагању има и ова места: Не треба заборавити особеност прилика, у којима је краљ одрастао и у којима се Србија неправилно развијала за ових 15 година услед раздора у краљевској кући. Услед те појаве долазиле су ваздашње трзавице, као узрок изненађења, **која је краљ често морао да чини силом околности, а врло често и преко своје воље.**

Краљ је познао своју вереницу још као дворску госпођу своје мајке, и имао је прилике да је уочи као жену ретких врлина и по интелигенцији, срцу и узвишеним осећајима, и по њеној природној скромности. Од тога доба он је заволео г-ђу Драгу чистом и безграничном љубављу; и још тада решио се, да само њој поклони своју руку.

У својој скромности г-ђа Драга је чинила све могуће покушаје, да одврати владаоца од овог корака, бојећи се да не дође у сукоб са родитељима и политичарима, који овај корак не би одобрили. Одговор краљев на све њене молбе и наваљивања, био је увек један исти: „Ја вас толико волим и толико поштујем, да никад не бих поискао вашу руку, да нисам решен да успем, макар се борио са целим светом па ма и са вама.“

У суботу 8. јула о. г. по подне звао је краљ бивше министре, да им саопшти своју неодступну намеру у горњем смислу. Кад је сео за сто, примети, да нема министра Генчића и Нешића, и посумња, да нису отишли да разгласе догађај по вароши. Ађутант, коме је наредио да пита где су, донесе одговор, да су отишли крунском улицом, у којој седи гђа Драга. Краљ је раније био заклео све министре, да не предузимају ништа против његове намере, нити да иком ишта кажу о њој и тек им је тада поверио ту своју намеру; а кад су се вратила горња два министра, краљ их је заклео, да кажу где су били. Са позивом на ранију заклетву, коју су погазили, они су му морали признати, да су ишли код госпође Драге да је склоне на одлазак из земље. Чувши ово, краљ је обукао униформу, наредио кола, дао министрима прокламацију са наредбом, да је пошљу у штампу и министру полиције заповедио, да се стара, да све у вароши и земљи буде мирно и у добром поретку. Полазећи, рекао је министрима: „Господо, ви се нисте **поштено** према мени понашали. Ја цепам вашу оставку и наређу-

---

брзином у неки удаљени кутак мозга и док је он лежао, јеживши се и обливен знојем, док му се веће спуштале саме од себе — не од сна, већ од слабости — његовом душом овладаше чудновата привиђења.

И он се чудио, како је све то ишчезло и остао само празан велики простор, испуњен хлороформом, осветљен у пола слабом и расејаном светлошћу, као у шупљини какве бескрајне кегле, која лежи на земљи и пружа се од његове постеље у безмерну даљину. Тамо, у непознатој даљини, где се сужава површина кегле, таласа се бело, светло платно: то је — излаз . . И он јадник иде тамо дању ноћу по бескрајној спирали, што се виje по унутрашњости овог левкастог пр о тора, упиње се, па ипак се креће лагано као оно пуж, а за све то време у њему се нешто раскида. Он се отима, као оно птица, кад упадне у вигове, па се лепрша и лупа крилима. И само да му се искобељати, али он пада, и опет пада. . Он зна, шта је тамо иза оне платнене завесе. Само да коракне — па ће да угледа међу, што пресеца поље и дели његове четири бразде кромпириштa од цбуња. Тамо око шипрага је тишина и она јесења прозрачност ваздуха, што тако приближава предмете, чини их јаснима и одређенима. У друштву са својом младом он копа кромпир, а сваки кромпир велики као мачија глава. Тамо на пропланку, на стрници, искупила се гомила пастира, шћућурили се у својим кожусима, увезали своје рањаве босе ноге, наложили од сухе боровине ватру, те палицама ваде из ње печене кромпире. У ваздуху пријатан задах дима од боровине. . .

Кад му је бивало боље, кад су му мисли трезвеније, и кад га није тако тресла грозница и подузимала ватра — њега би спопадао велики, страшан немир, који могу осећати само осакаћени и у животу измучени људи Под притиском безпримерног ужаса, цело биће његово стане се јежити и грчити, те летети у неку безграничну пропаст, а уз ужасне звуке, ударајући се о њено стење и камење.

Најзад, рана на нози стаде зарастати, и грозница престаде. Као да се наново родио и као да му се душа повратила с онога света. Он стаде премишљати о оном, шта му се све привиђало. Како ли се изменила сушност тих размишљања! Пре тога беше то саучешће, које је поникло из оних одвратних призора — сад то беше мржња излеченог живог створа, бурна жеђ за светом, беснило и дивљаштво, које га подједнако обузело и према онима, што су лежали, и према онима, што су га излечили. У срцу његову се залеже неки бол.

Дуго се тако трзао у себи. и раздражење његово све је већма расло.

Једном, а он опази, да му се здрава нога кочи и отиче. У време обичног јутрњег обхода главнога хирурга, болесник му исприча своју невољу.

Лекар прегледа његово увело, јадно тело, неопазно просече оток, виде, да сонда олако иде до кости, отре прсте и са загонетном тугом погледа мужику у очи.

— Зло је, брате, с тобом! Треба и другу ногу . . . видиш ли . . . ово . . . Ти си отечен. Лези ту, јер ту ће ти бити боље, него у твојој колеби — бар ће ти у крајњем случају дати да једеш . . .

И лекар пође са својим асистентима. Од врата врати се он за часак, наже се над болесником и неопазно, да нико не види, погладди га ласкаво по глави.

Мужик се изненади, кад виде, ко га глади по глави Он сакри своје очи и дуго је тако лежао . . . Наједаред зацари се у њему дотле незнана тишина.

У човечјој души има тајнствени кутак, који је застрт седмоструком замком и не може га открити нико и ништа — само лажни лоповски кључ пакоснице грозницe.

Устма цара Едипа, који се ослепио, назвао је Софокле тај кутак . . . У њему се кроји чудан раскош, необходност, што умирује, величанствена мудрост.

Мирно је лежао болни мужик на својој постељи, а душу му испунио Христос, који је умиривао узбуркане морске вале . . .

Од тога часа, у дугим ноћима, у најтежим данима, посматрао је он све из неке неизмерне даљине, са чуднога места, где влада тишина и неизказана благодет, откуда се све чини тако ништавним, мало забавним и глупавим, али драгим и милим.

— Шта ћеш, што је од Бога, добро је — шаптао је он . . . Ето, ни ја већ нисам више тако отечен . . .

Превео **З. В.**

јем вам, да радите онако, како ја будем казао.“

Затим је Његово Величанство краљ отишао у стан госпође Драге, али је тамо није нашао. Послушавши министре, она се била склонила код једне своје рођаке, са намером, да отпутује још исто вече. Краљ замоли њеног брата наредника, питомца војне академије, да му каже, где је госпођа, изјављујући, да то очекује као будући зет. Он смерно одговори, да га је сестра заклела, да не каже где је; а на то му краљ као врховни командант војске заповеди, да одмах оде по њу и доведе је. На такав категорички позив и видевши колика је љубав и одлучност краљева, госпођа Драга врати се и са благодарношћу прими краљеву понуђену руку, приставши да му буде верна и послушна сапутница живота.

* * *

Протуривање лажних гласова. У среду је у Будимпешти и Бечу протуривана по све измишљена вест, да је тога дана, кад је краљ Александар ишао у двор, био нападнут од неког оружаног човека, који је хтео да изврши атентат над краљом, но да је ухваћен и затворен. Међутим у Београду не знају ништа о овоме и може се мислити из које кујне долазе те вести.

Брзојави „Застави“.

Темишвар. На српској граници је узапћено више хиљада примерака књижице, коју протурује раскраљ Милан а у којој се вели да су сватови краља Александра — погреб, а хиљадама Срба позива на атентат против краља Александра.

Београд. (Преко Земуна). Цар руски послао је Манзурову за омиљену краљицу скупоцен свадбени поклон у бриљантима и изванредно крупном бисеру. — Силне депутације из свију вароши и многобројних села стижу на честитање. На ономадашњој депутацији у Топчидеру, било је преко 6000 људи. Том се приликом краљ врло оштро изразио о бившој влади, особито против Генчића. На дан свадбе, 23. о. м. у свима црквама биће свечано благодарење. — Дворска жалост за Умбертом која траје од 18. о. м. до 1. априла, биће обустављена од суботе у вече до понедељника после подне због венчања — Општина београдска за прославу краљева венчања, дала је приређивачком одбору 100 000 динара. После венчања краљ и краљица путују по Србији.

Београд. (Преко Земуна.) Односно помиловања као поуздано говори се, да ће се узети овај облик: Краљева вереница молиће краља (?! Пр. Ур.) и он ће помиловати на дан венчања све осуђене по делу атентата, али би имао бити искључен Влајко Николић.

Поуздано се говори, да се са много страна ради на томе, да и Влајко Николић буде помилован, јер — веле, да и ово искључење Влајково не би у народу радосно примили, јер му никаква кривица није доказана, те Влајко Николић и данас има и међу офисирима и војском велики углед.

Политички преглед.

Погреб краља Умберта. Сутра у суботу сахраниће се тело краља Умберта, Немачки цар ће лично присуствовати погребу, а нашег краља заступаће надвојвода Фрања Фердинанд. Остали владари још нису одредили своје заступнике.

Рат између Кине и удружених сила.

Све се више подржавају гласови, да су посланици у животу. И како најновије вести јављају, стигла су из Пекинга два посланика у Тијенчин, који су донели писма од посланика и потврдили, да су ови у животу.

Друга важнија вест је, да је војска удружених сила већ почела своје продирање према Пекингу. Шта више, зна се већ и то, да војска удружених сила не ће наићи на јак отпор и да ће се прилично лако и брзо примаћи Пекингу Рачуна се, да ће за осам дана стићи тамо. Но с друге стране тврди се опет да ће војска удружених сила сачекати још нека знатнија појачања, пре него се крене према Пекингу. — Најновије вести из Кине гласе:

Лондон. Из Тијенчина јављају: Овамо је стигао из Пекинга један мисионар, који је 4 дана пробавио у Пекингу. Није му пошло за руком, да се стави у везу са енглеским тамошњим посланством. Но, до год се он тамо бавио није било никакв, борбе. 18. јула по рим. издан је у Пекингу царски едикт, којим се позивају Кинези, да не дирају странце. Не чине се ни у Пекингу ни ван Пекинга никакве озбиљне припреме, да се одупру удруженој војсци. Између Тијенчина и Пекинга прилично је мало кинеских војника и боксера и изгледа, да војска удружених сила не ће наићи на врло одлучан отпор. Рапе је у Пекингу мало и прилична је оскудица у њој и у околини Пекинга.

Лондон. Из Тијенчина јављају, да је јапански посланик из Пекинга известио своју владу, да су и он и остали посланици у животу.

Лондон. Из Тијенчина јављају: Заповедник војске здружених северо-америчких држава, добио је од своје владе из Вашингтона налог, да се не спречава продирање према Пекингу.

Шангхај. Из Ниучванга јављају, да је руска војска напала била на тамошње положаје Кинеза. Први покушај руски одбијен је, а у другом положају пошло је Русима за руком, да заузму кинеска утврђења, но опет се повукли затим. Кинези су на више места напали руска оделења.

Вести из места и са стране.

Парастос. Српска православна црквено-школска општина новосадска даваће парастос неумрлим добротворима народним Јовану и Марији Трандафил у св. николајевској цркви, и Марији Милашиновић и у св саборној цркви на дан Марије Магдалине у суботу 22. јула (4. августа) 1900. у 11 сати пре подне.

† Никола Симоновић Јестратијев. Пишу нам из Ирига: 20. јула о. г. умро је наш старина Никола Симоновић. Био је још од старина родољуб и вазда је стајао уз народ и народну ствар. Вечан му спомен!

Српско народно позориште. Пишу нам из Меленаца: „На св. Илију завршује дружина своје представе и одлази у Т. Бечеј, са дефицитом од близу 2400 круна. Немар, неодушевљење и сиротиња, проузроковали су оволики дефицит. Интелигенција је недељом врло слабо посећивала представе.

Концерат с игранком. Српско црквено певачко друштво у Ковину уз суделовање певачког збора сомборских учит. приправника, приређује концерат с игранком на св. Пантелију 1900 год. у Хофмановој гостионици у Ковину. Почетак је у 8 сати у вече. За улазак се плаћа од особе једна круна и 60 пот. (80 новч.) Чист приход намењен је интернату или алумнату српске учитељске школе у Сомбору. Добровољни прилози примају се са захвалношћу и признаће се јавно. Распоред: Први део: 1. „Српске народне песме“ од Тих. Остојића, пева мешовити збор ковинског српског црквеног певачког друштва. 2. „Поноћ“ од Ђ. Јакшића, декламује Милан Радивојевић уз пратњу хора. 3. „Ловачки збор“ из „Вилењака“ од Вебера, пева мушки збор певача српских учит. приправника сомборских. 4. Фантазија на Флотовљеву „Марту“ од Х. В. Ернста, на виолини свира Петар Коњовић приправник II. разреда уз пратњу гласовира 5. „Спаваш ли“ од Д. Јенка, певају четворица. 6. „Шетња стенографа по вашару“ од Љ. П. Ненадовића, декламује Димитрије Хаднађев приправник II. разреда 7. „Из моје домовине“ II. руковет од Ст. Мокрањца, пева мушки збор певача учит. припр. сомборских. 8. „Гаси ми грла плам“ од Николаја, пева Љубомир Велић, оспособљен учитељ, уз пратњу гласовира. 9. „Козачка песма“ соло и збор, пева мушки збор учитељ. припр. сомборских. — Други део: Игранка.

Скупштина деоничарског друштва „Рада“ за издавање српских књига и новина била је на Илијин дан у Руми. Скупштина је била добро посећена и усвојена су једногласно оба предлога управног одбора. Наиме, да друштво „Рад“ преузме „Заставу“ у своје руке. Управни одбор изаслао је један рачунопрегледачки одбор, који је испитао стање „Заставе“ и уверио се, да тај лист стално напредује, и да је активан Нарочито је за прво пола ове године (од кад је „Застава“ постала дневни лист) утврђена чиста добит од преко 900 круна. Скупштина је решила да према тим приликама узме „Заставу“ у своје руке, али само тако, ако се изведе и други предлог управног одбора т. ј. ако се може да распрода 1200 комада нових деоница (свака деоница по 10 круна у укупној вредности од 6000 фор.) Ако се та емисија нових деоница не би могла да изведе, јонда друштво не би преузело „Заставу“ у своје руке ер би му био сувише мален капитал, пошто би 5250 фор. било потребно за кауцију „Заставину“. Издавање нових деоница отпочеће се одмах а међу члановима друштва провејавало је уверење, да ће се те деонице веома лако и брзо распродати. Ми ћемо о овој ствари говорити првом приликом опширније.

„Девесиље“ (песме змаја Јована Јовановића). Управни одбор деоничарског друштва „Рада“ за издавање књига и новина, решио је у својој седници на св. Илију т. г. да изда дизне Змајеве песме „Девесиље“. По оцени књижевног одбора ове се Змајеве песме могу мерити са његовим најбољим песмама те врсте а управа је радо пристала на издавање тих песама. Те песме ће већ за најкраће време угледати света, а већ идућих дана изићиће књижевна вест о томе.

Концерат учит. приправника у Новом Саду. На св. Илију приредили су сомборски учитељски приправници у Н. Саду концерат с игранком у корист интерната или алумната, који ће се подићи уз српску препарандију у Сомбору. Дошло је њих 25 певача и с њима професор, Јован Живојновић. Како се није унапред знало, да ће бити овај концерат и како су се позивнице штампале и разаслале тек у очи св. Илије и на сам тај дан, то се није могло од стране публике ништа много очекивати. Међутим неколицина гостољубивих Новосађана прихватила је госте и угостила их. Приправници су појали тај дан у саборној цркви целу литургију. У вече је био концерат с одабраним програмом. Публику је поздравио кратким и лепим говором проф. Живојновић. Певачки збор певао је четири песме лепо и складно. Те су песме ове: „У бој“ од Топаловића, „Из моје домовине“, II. руковет од Мокрањца, „Хајд јунаци“ од Вилхара и „Путу крај“ од Маринковића. Четворопев „Свраћање“ од Клајића и соло „Ода песми“ од Ж. Савића, певао Љубомир Велић, испит. учитељ уз пратњу оркестра под управом Драгона, и „Српске народне мелодије“ на виолини свирао Мил. Радивојевић и Петар Коњовић приправници — морадоше се поновити. Приправник Петар Лалошевић декламовао је Змајеву песму „Српкињама пред Видов дан“ с пуно живота. Кад се узме у рачун, да је концерат приређен и тако рећи створен за 24 сата и да у ово доба око св. Илије има најмање новосадске публике у вароши, онда може задовољити и чист приход, који износи око 160 круна. Публике је мало било. Одавде су отишли певачи на Стражилово у Карловце, а из Карловаца ће у Белу Цркву, да оданде отпочну читав низ концерата у Банату.

Промовисање за доктора права. 17. (30.) јула о г. промовисан је на загребачком универзитету на част доктора права, Богдан Стојановић. Б. Стојановић одликовао се увек као добар Србин, уживао је међу срп. омладином леп углед ради своје спреме и добра срца. Био је председник друштва за помагање Срба ђака на унив. у Загребу и члан одбора бечке „Зоре“, који је покренуо и остварио мисао о преносу Вукових костију из Беча у Београд. Честитамо!

Нов драматург. За драматурга друге класе народног позоришта у Београду постављен је Бранислав Ђ. Нушић, секретак треће класе министарства иностраних дела.

Поклон вереници. Одбор општине београдске у својој седници од 17. о. м. одобрио је кредит од 40.000 динара, да се као свадбени дар општине београдске купи леп адиђар вереници краљевој. И руски цар послао је вереницкма врло скупоцен поклон. Веле, да кошта по милиона рубаља.

Руски цар на париској изложли. Из Париза јављају, да тамошње дипломате одлучно тврде, е ће руски цар у септембру зацело ићи у Париз на изложбу. Цар ће ићи на пароброду, који ће пратити више других пароброда, а искрцаће се на обали у Шербургу.

Губитци Бура. Енглеске новине „Вестминстр Газете“ доносе вест, по белешкама једног свог читаоца, који је, вели, савесно бележио губитке Бура у рату, да су Бури до сад изгубили преко 250,000 момака у рату. Међу тим зна се, да су Енглези спочетка рачунали, да Бури имају свега 50,000 људи. Сад би занимљиво било, да нам тај ревни читалац поменутих енглеских новина каже, куд су оних осталих 200,0000 убијених и рањених и какви су они Бури, који још и данас задају онолико главобоље енглеској војсци у Африци, чији број превазилази број 285,000. Ова вест енглеских новина врло је значајна по савесност енглеског новинарства, које оваквим „истинитим“ вестима кљука своје читаоце.

Свашта на свету. У старој једној гостионици у Апатину (Бачка), годинама су се састајали стални гости око једног стола и све дотле беше и гостионичару добро. Али мало по мало па гости поумираше. Кад се која столица смрћу управни, увек

су помишљали остали: Боже, ко је сад на реду! Пре две године умре и претпоследњи гост. Последњи пак беше један трговац спецерајиста. Обичаја ради одлазио је у гостионицу, и тамо се разговарао с гостионичарем, али му најзад додија усамљеност, те се махне гостионице и одсели у омање место свог рођења у Горњу Угарску. Стари крчмар је од то доба којекако животарио од дана до дана. Но ових дана стиже званичан допис старцу, да је умро и последњи редовни гост његове гостионице и да је оставио свој иметак од 40.000 круна гостионичару, али под тим условом, да је гостионичар-наследник дужан, до год постоји гостионица, онај сто, где је некад покојниково дртштво седело, постављати и на њега износити јело и пиће, као да су за столом сви некадашњи гости. Гостионичар радо и весело врши сад вољу завештачеву.

Дуги век. У Чикагу живи доктор Пирсоне, који је сада навршио 80 година и том приликом рекао, да је тврдо наумио живити 100 година. Он је прави особењак: Имао је имање од 15—20 милиона, које је порасподклањао на разне циљеве. Своју теорију о дугом животу свео је у неколико игиенских аксиомата, које је недавно саопштио у једном стручном листу. Некоја од тих правила вредно је знати. Ту се каже: Већина људи копају себи гроб својим зубима. Где нема тортэ или колача, нема ни болести ни болова. Никада се недај плашити и никада немој да се раздражиш; сваки тренутак љутње откида ти по комад живота. Ако си назебао, узми кинина и поједи главицу црна лука. Раздаји свој новац, то причињава радост и служи продужењу твојега живота. Не пиј ни чај ни каву, они шкоде срцу. Храна од варива и воћа помоћи ће човеку да одржи младост, она је боља од извора за подмлађивање или од свију медицинских бања. Гледаћемо да дочекамо, шта ће доктор Пирсоне казати, када заиста буде навршио стотину година.

Ни око чега. Чудна парница водила се ових дана у Визбадену. Један власник од куће тужио је свога укућанина, који има велика пса, да је сву кућу напунио буха. Суд је тужаоцу одбио са тужбом, јер су саслушани стручњаци показали, да псеће бухе не прелазе на човека, него на против, да је укућанинов велики пас очистио кућу од буха. Око чега ли се неће још процесати људи.

Ајкула одгризла човеку ногу. Код Прелуке близу Сењске Реке купао се један млад човек у мору подаље од обале. Када се после по сата није вратио, дигоше се пријатељи да га траже и заиста нађоше му лешину, у које је десна нога била откинута. Ајкула га беше дочепала и ногу му одгризла.

Рода и мачка. Јављају из Осека, да се онде збио необичан призор. На једној кући имаде рода своје гнездо. Рода стоји на димњаку, у то се дошуња по стрмом високом крову мачка, све се намештајући, како ће скочити на димњак, па стару роду престрашити, а које младо понети за вечеру. Али рода се није ни најмање препала, већ је само дугим кљуном боцкала мачку, гуркајући је с крова. Мачка је неколико пута оклизнула, али није пала. У то се увуче мачка у димњак са четири отвора, па је хтела оданде да изненада скочи на плен. Како је лукава, сакрила се мало у димњаку, мислећи тим роду заварати, да је отишла. Кад наједанпут провуче се кроз отвор за леђа роди да скочи, рода пак окрене се хладнокрвно и презриво, да отури мачку кљуном опет натраг. То се понављало кроз ове отворе једно 20 пута. Навале бивале су све жешће и брже, али су истом брзином сузбијене. Та борба трајала је читав сат, кад напослетку досади мачки безуспешна борба, она скочи опет на врх крова и стрлимке одлети. Кисело је било грожђе. Тај призор намамио је силан свет, који се том боксерском борбом ванредно забављао.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 20. јула.

Монца. Краљ је потврдио садашњи кабинет у звању му.

Монца. Тело покојног краља пренеће се у суботу у Рим.

Милано Предузета су нова хапшења. Кад су питали Бресија, да ли се каје, рече, да се ни мало не каје. Његови другови ће га већ скорим ослободити. Онда ће задрхтати руски цар

Шангхај. Ли-Хунг-Чанг је понудио да се одма пусте на слободу посланици, ако се обустави продирање према Пекингу.

Шангхај. У Пекингу је убијено 56 странаца. Међу овима и капетан Томан. 138 је рањено.

Париз. Кад је персијски шах јуче пошао из изложбе, прогура се један радник кроз кордон, те напери револвер на шаха. Но велики везир отме му оружје. Нападач је ухапшен. Жали, што му атентат није пошао за руком. Неће да каже своје име.

Рим. Папа је хтео спочетка да пошље краљу написмено израз о свом саучешћу, али је после одлучио, да изашље миланског арцибискупа, да овај у име његово изрази саучешће.

Рим. У пркос брижљивом истраживању, није се могао наћи до сада тестаменат пок. краља Умберта

Рим. Влада ће учинити формалан предлог, да се укоп изврши у Риму. 20.000 грађана се сложило да купе и положе венац на мртвачки сандук пок. краља. Сваки ће дати на то по десет сантима. Тело се неће балзамовати, но ће се затворити у двоструки сандук од ораховине. Стигло је 32,000 брзојава, у којима се изражава саучешће.

Париз. Атентатор на шаха персијског у полицију доведен, не ће да каже, вели, устма, шта су му руке хтеле учинити. Двор шахов је под јаком стражом. Ухапшени атентатор не ће адвоката, а не ће ни да једе. Још се не зна ко је и шта је. Из исказа сведока види се, да има саучесника. Шахово путовање не ће се променити због атентата.

Трговина.

НОВИ САД, 21. јула 1900. год. Пшеница прве каквоће фор. 6·90—— н. Пшеница средња фор. 6·70—80 н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—60 н Наполица ф. 6·——— н. Јечам нови ф. 5·10—20 н. Зоб фор. 4·50—60 н. Кукуруз у зрну нови фор. —.— стари фор. 5·80—6 ——— нови у клипови фор. ———

Маст 54 фор. Сланина сува 54 фор. дебела пањена 56 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	33—34 нов.	живе
„ средњи . .	31—32 нов.	мере
„ лаки . . .	28—30 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	25—28 нов.	по клгр.
Јагњци	6—14 фор	по пару.
Овци .	——— фор.	по пару.

*

БЕЧ, 31. јула по рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 10235 к., дошло је 3469 ком. млађе врсте. 6516 комада угојених мађ. соја. — Свега 9985 комада дотерано.

Трговина је била трома.

Продало се:

Прима роба	83—84 фил	изнимно 86 фил
Средња „	76—82 „	
Сремска „	80—82 „	
Назимад „	70—84 „	

Цена је сланини 100—— кр.

„ „ масти 107—— кр. Све од 100 клгр.

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5027 комада, од којих беше 3416 угојених и 1611 ком. мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима — — —	78—82 фил.
Слабије — — — — —	74—78 „
Мађарске прима — — —	72—78 „
Средње — — — — —	60—62 „
Бикови немачки прима —	64—70 „
Бикови немачки слабији —	54—60 „

БЕЧ, 17. јула (30. јула) 1900. (Извештај воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 5027 ком. т. ј. 3784 мађарског, 476 галичког и 767 немачког соја.

Услед мањег догона била је тражња нешто живља.

Продавало се за 100 килограма живе тежине. мађарски од кр. 54 67 прима до кр 75 — галички од кр. 58—71 прима до 76 немачки од 60—74 прима кр., 82 —

Пашњаци од ——— кр.

Бикови и краве од кр. 44—70

*

БЕЧ, 18. јула (31. јула.) (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс)

Пријављено је било свега 10235 ком. а смештено за продају 3469 назимади и 6516 тешких свиња мађарског соја.

Продавало се поред слабије тражње:

Прима роба	од 83—85	филера
Средња „	„ 76—82	„
Лака „	„ 68—74	„
Назимад „	„ 64—86	„

на килограм живе тежине без потрошарине

КАФА. Управо из Хамбурга 4¾ киле, зајамчена најбоља роба слободна од поштарине уз поузеће или за готово.

Африк. Мока, перл зрна	кр.	7·70
Сантос, ванредно фина	„	7·70
Салвадор, зелена снажна	„	8·70
Цејлон, плаво-зелена, најфинија . .	„	11·80
Златна Јава, жућкаста	„	11·20
Перл-кафа, врло фина	„	10·80
Арапска Мока, фф. мирисава . . .	„	13·20

Ценовник са цумручном тарифом бадава.

Ettlinger & Co., Hamburg. 306 5—10

НИКОЛЕ КАПАМАЏИЈЕ

ТРГОВАЧКА ШКОЛА

и

ПАНСИОНАТ

У БЕЧУ

(Адреса: **N. Kapamadžija, Wien VI. Mariahilf, Millergasse 43.**)

Циљ је ове школе, да младићи, који немачки знају обично за 2 године у трговачким наукама тако обучи и усаврши, да буду способни у сваком трговачком или фабричком комптоару, у банкама или овчаним заводима ваљано радити. Они ђаци пак, који без икаквог знања немачког језика у школу ступе, морају прво немачки научити, па онда тек могу бити редовни ђаци.

За зрелије младиће са добром школском припремом и знањем немачког језика постоји једногодишњи стручни курс (Einjähriger Fachkurs) у ком се горепоменута циљ за 10 месеци може постићи.

Срби ђаци имају осим редовних предавања (која су често на немачком језику) и засебну наставу, где свестрано и темељно уче немачки језик и по нешто од других предмета. које на српском, које на немачком језику.

Школарина износи (осим 2 фор. уписнине) 100 фор. а. вр. годишње а може се и полугодишње напред платити.

Књиге стају од прилике 10 фор.

У свези са школом и у истом здању постоји и новоуређени

ПАНСИОНАТ

где су ђаци не само у брижљивој нези и под строгим надзором добро смештени, него и засебну поуку како у немачком језику, тако и у осталим трговачким наукама добивају.

„Како је место у пансионату ограничено, а више од половине места већ сад допуњено, то се могу нове пријаве само онда осигурати, ако се што пре учине и прва рата пансионатске своте по програму одмах уплати.“

На жељу родитеља смешта директор ђаке и у приватним кућама на стан и кост.

Школа почиње 3. (16.) септембра.

Програми се шаљу на захтевање бесплатно. 354 3—6

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.